

Latvijas Ģeografijas Biedrības kopsapulce -
GEOGRAFISKAS ZINĀŠANAS SKOLA UN DZIVE,
2017.gada 3.marts

Ģeografijas izglītība kompetences balstītas izglītības reformas ietvara

Girts Burgmanis, *Rīgas Hanzas vidusskola/Latvijas Universitāte*

Geografijas izglitiba 21.gadsimta

- Geografija ir 21.gadsimta zinātne, savukart geografijas izglitiba ir viens no 'zinašanu sabiedribas' sturakmeniem *(Shea et al., 2001; Bednarz, Heffron & Tu Huynh, 2013);*
- Telpas jedziens 21.gadsimta ir kļuvis nozīmīgs daudzas zinātņu nozares, t.i., gan dabas, gan socialajas zinātnes *(Goodchild & Janelle, 2010).*

Geografijas izglitības izaicinājumi

- GIS tehnologiju attīstība (Bednarz, 2004; Henry & Semple, 2012);
- Konkurence ar citiem macību priekšmetiem (dabaszinātnes) (Firth, 2011a);
- Zināšanu marginalizācija mūsdienu izglītībā (Firth, 2011b);
- Kompetencu pieeja (Butt, 2011).

Kompetence ir speja pielietot zināšanas, kognitīvas un praktiskas prasmes, attieksmes, emocijas, vērtības un motivāciju, lai darbotos kompleksa pasaule (*Crick, 2008*).

Attēls sagatavots pēc: *OECD, 2016*

Kompetencu pieeja

- Kompetencu izglitibas modelis izglitiba ir visaptverošs:
 - ietver jaunas konstruktivisma teorija balstītas mācīšanas un mācīšanas stratēģijas;
 - jaunu zināšanu un prasmju izpratni.

Kompetencu pieeja

- Macibu procesa centra ir skolens;
- Macibu procesa rezultata, darba tirgus un skolena nakotnes profesionalas karjeras prasibu sastatišana;
- Atšķirigu pieredžu sastatišana;
- Domašana un darišana.

Kompetencu pieeja

- Izaicinājumi:
 - skolotāju profesionālajai kompetencei;
 - esošo mācību sasniegumu vērtēšanas instrumentu atbilstībai un ticamībai;
 - priekšmeta pamata esošo pamatzināšanu un prasmju atbilstība mūsdienu pasaules prasībām.

Kompetencu ietvars Latvija

- Pamatkompetences:
 - Valodas;
 - Fiziska aktivitāte un veselība;
 - Sociālā un pilsoniskā;
 - Kultūras izpratnes;
 - Matemātikas un datorzinātnes;
 - Dabaszinātņu un inženierzinātņu.

Kompetencu ietvars Latvija

- Caurviju kompetences:
 - Kognitīva (domāšana, radošums, utt.);
 - Metakognitīva (ka es nonācu pie rezultāta?);
 - Komunikatīva (saziņas);
 - Sadarbība un līdzdalība;
 - Digitāla.

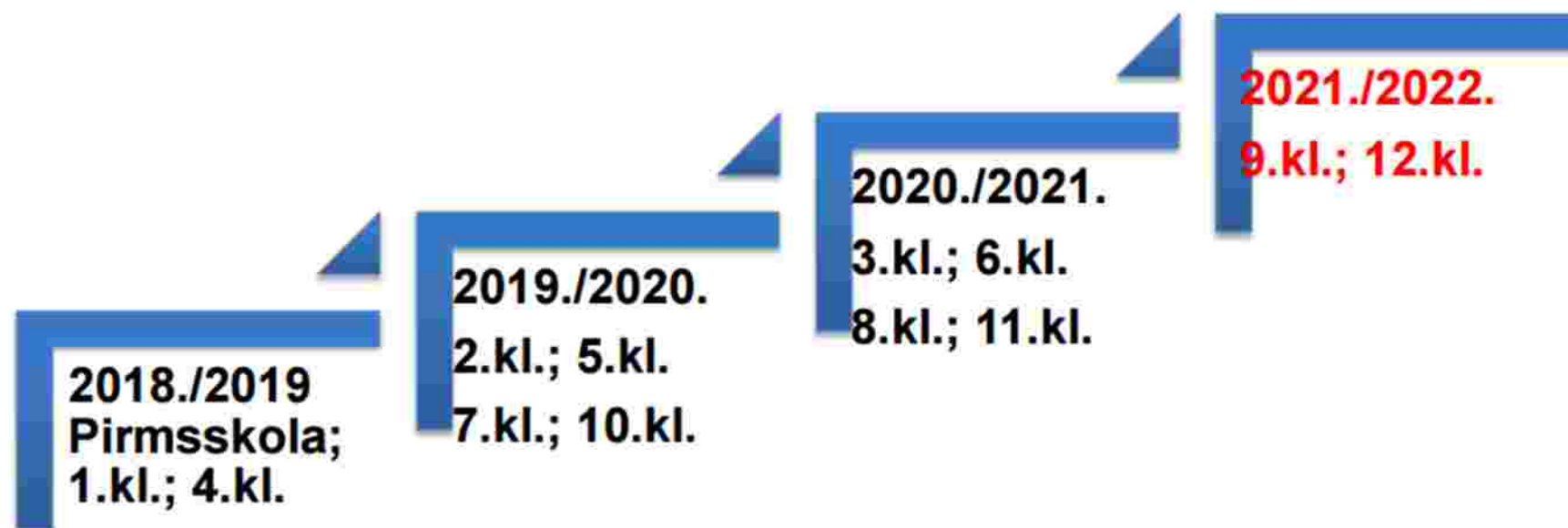
Visparīgās izmaiņas jaunajā kompetencu izglītības ietvarā

- Vienots mācību saturs no pirmskolas līdz augstskolai;
- Daudz lielāks uzsvars uz:
 - Sasniedzamo rezultātu;
 - Patstāvīgu darbošanos;
 - Atgriezenisko saikni (stundas beigas, ieskaites)
 - Sadarbību starp dažādu priekšmetu skolotājiem (pamata dabaszinātņu un inženierzinātņu);
 - Pētniecību;
 - Tehnologijām;
 - Pārnesi starp mācību priekšmetiem un ikdienas dzīvi.

Visparīgas izmaiņas jaunajā kompetencu izglītības ietvarā

- Noverst/samazināt:
 - Haotismu temu secība priekšmeta un kopeja izglītības standarta ietvaros;
 - Satura dublēšanos;
 - Pasīvu mācību procesu;
 - ‘Ne - jēgpilno’ mājasdarbu skaitu;
 - Faktu zināšanu apguvi.

Jauna macību satura ieviešana

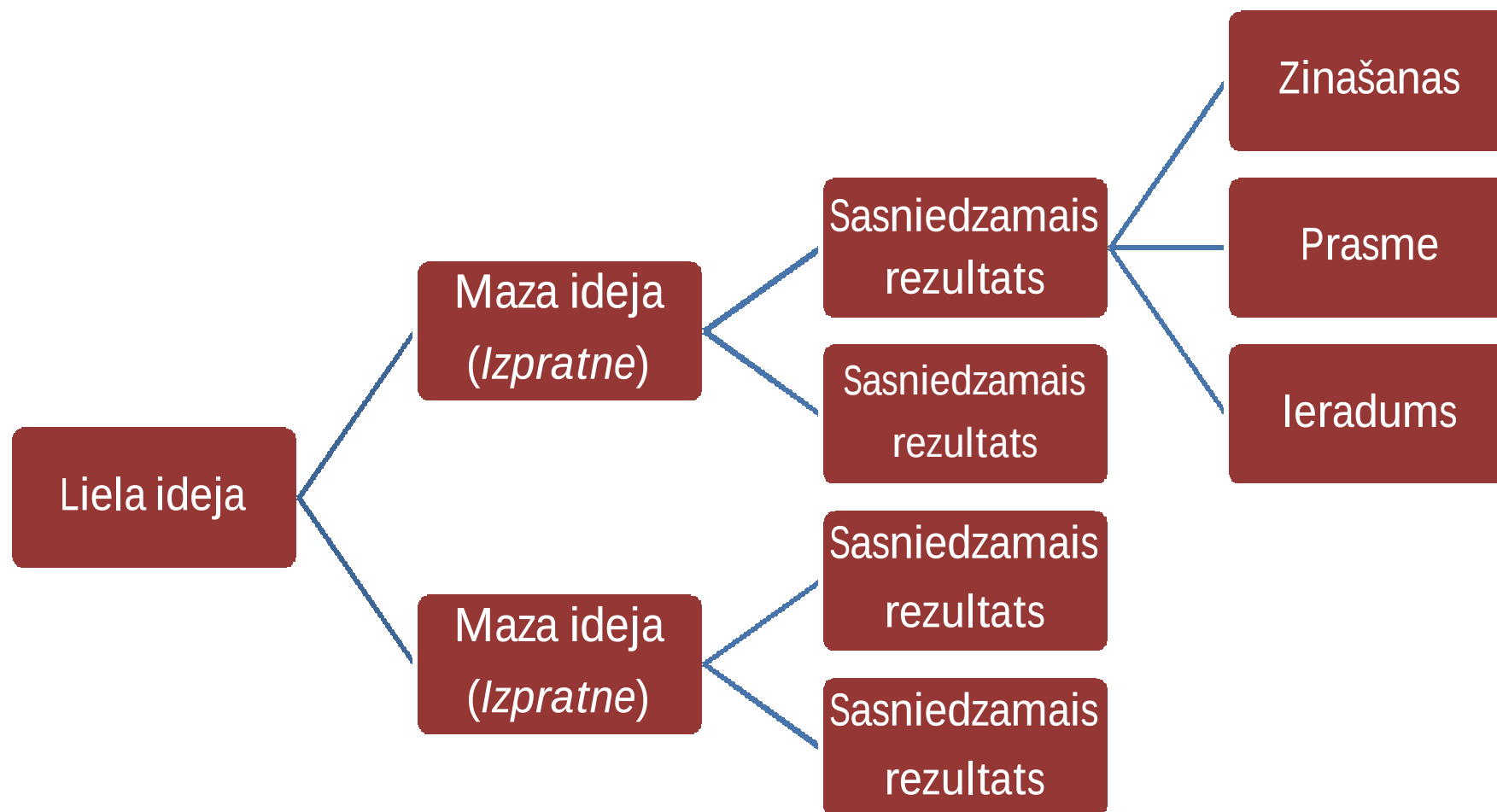
Geografijas vieta jaunajā standartā

- Dabaszinatnu un inženierzinatnu joma:
 - Biologija;
 - Kimija;
 - Fizika;
 - Geografija.
- Dabaszinatnu un inženierzinatnu pratība;
 - Daba – izpratne;
 - Zinatne – darbība;
 - Tehnologijas – dzīves situācijas.

Geografijas vieta jaunajā standartā

- Iekļaut mācību standarta ideju ‘domāt par geografiju’ un ‘pieredzēt un runāt par geografiju’:
- Attīstīt izpratni par dabas un cilvēka mijattiecībām;
- Ģeogrāfiskā spriestspēja;
- Specifisku ģeogrāfisko rīku lietojums.

Konceptualas pieejas izmaiņas priekšmetu macību satura izstrādē

Lielas idejas

Zemes fiziskas sistemas

Mazās idejas

Planeta Zeme

Litosfera un geologiskie procesi

Atmosfera, klimats un laikapstākļi

Hidrosfera

Biomasa

Cilveka veidotas sistemas

Vietas un reģioni

Kultura

Politika

Saimniecība

Iedzīvotāji un demogrāfiskie procesi

Apdzīvojumums

Cilveka un dabas mijattiecības

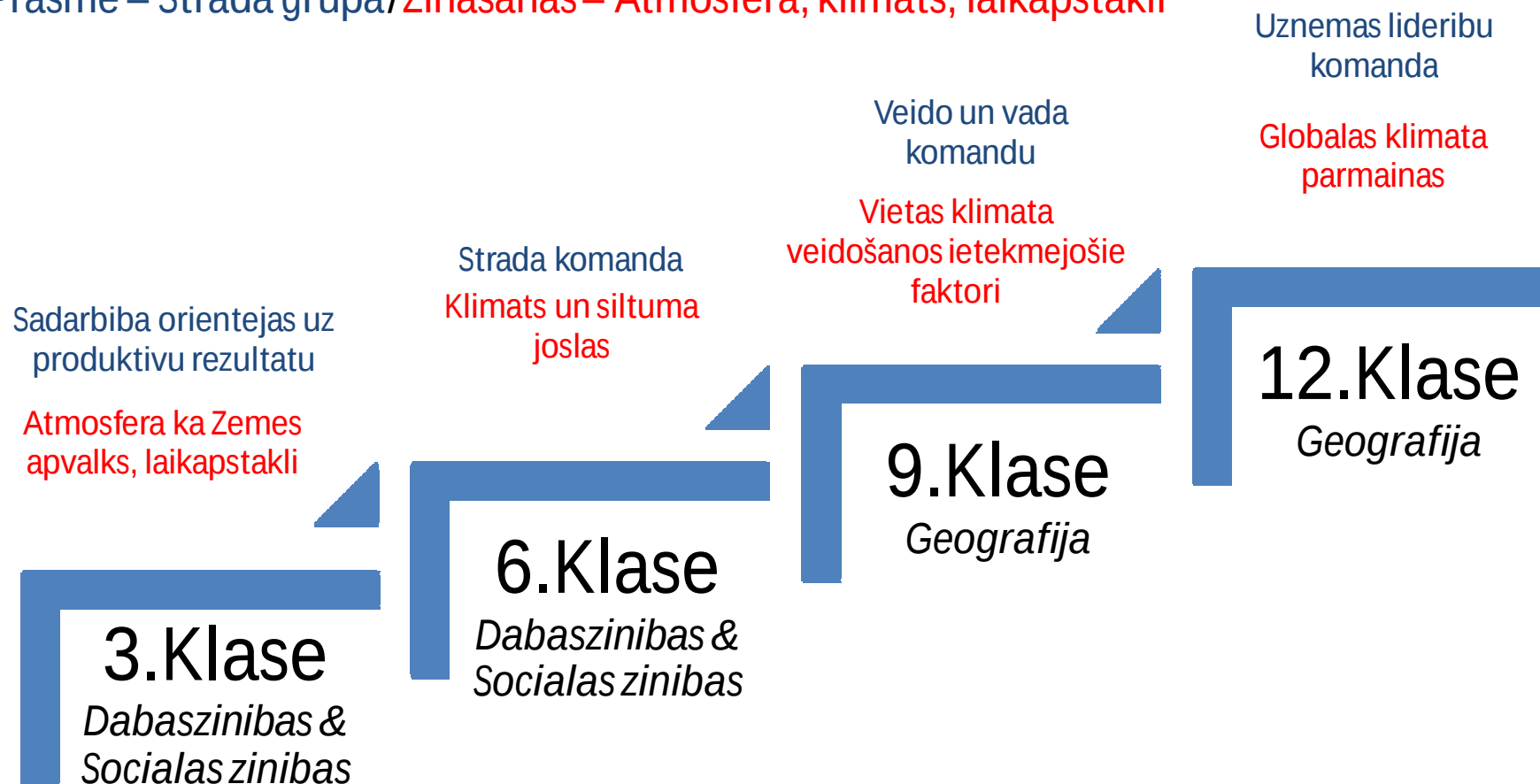
Ģeogrāfiskā spriestspēja, prasmes un rīki

Liela ideja	<i>Zemes fiziskas sistemas</i>
Maza ideja	<i>Atmosfera, klimats un laikapstakli</i>
Izpratne	<i>Skolens izprot atmosferas uzbuvi, atmosferas procesu norisi un klimata atšķirības uz Zemes, klimatu veidojošos faktorus, izmainu cikliskumu un cilvēka – klimata mijattiecības pasaule un Latvija.</i>
▪ ▪ Sasniedzamais rezultāts	<i>Skaidro dažādu Zemes vietu klimatiskās atšķirības un to ietekmejošos faktorus, analizējot un interpretējot patstāvīgi iegūtus vai iepriekš sagatavotus datus par vietu klimatu raksturojošiem rādītājiem.</i>
Zināšanas	<i>Dažādu Zemes vietu klimatiskās iezīmes un to veidošanas ietekmejošie faktori</i>
Prasmes	<i>Iegūt un analizēt ģeogrāfiskus datus</i>
Ierādums	<i>Strādāt patstāvīgi un veikt iegūto datu interpretāciju</i>

Zinašanu un prasmju matrica

Kompetence - *Sadarbība*

Prasme – Strada grupa/**Zinašanas – Atmosfera, klimats, laikapstakli**

Izmainas jaunajā 7.-9.klašu standartā

- Citi uzsvāri:
 - No globāla uz lokālo;
 - 7.klase – Zemes fiziskās sistēmas + Cilvēka veidotas sistēmas;
 - 8.klase – Cilvēka veidotas sistēmas + Reģionālā ģeogrāfija;
 - 9.klase – Latvijas ģeogrāfija;
 - Konstruēšana un modelēšana;
 - Pētnieciskā darbība;
 - Prasmju attīstīšana;
 - Digitālās rīki (GIS);
 - Ieviejami mazāks priekšmeta standarta apjoms.

Jauna 10.-12.klašu standarta projekts

- Cilveka un dabas mijattiecības:
 - Dabas resursi un to izmantošana;
 - Dabas katastrofu ietekme uz cilveka veidotajām sistemām;
 - Cilveka darbības ietekme uz Zemes sistemām;
 - Globāla sasilšana;
 - Ilgtspējīga attīstība.

Jauni materiali

- Macibu priekšmeta standarts (9.klase; 12.klase);
- Macibu priekšmeta programma (7.-9.klase; 10.-12.klase.);
- Macibu līdzekļi;
- Metodiskie līdzekļi.

Paldies par uzmanību!

Girts Burgmanis: gjirts_rhv@inbox.lv